

MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES

IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

Funded by
the European Union

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje i sada"

Interdisciplinarna mreža stručnjaka "Ovdje&Sada" Ključni rezultati za 2022.

Uz podršku:

**MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES**

IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

unicef
for every child

 **Funded by
the European Union**

**Podrška Interdisciplinarnoj mreži stručnjaka
u očuvanju mentalnog zdravlja djece u Bosni i Hercegovini**

**Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Here & Now"**

uz saglasnost nadležnih ministarstava

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno Ministarstvo zdravstva

Министарство здравља и
социјалне заштите
Републике Српске

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno ministarstvo
rada i socijalne politike

FMON
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke

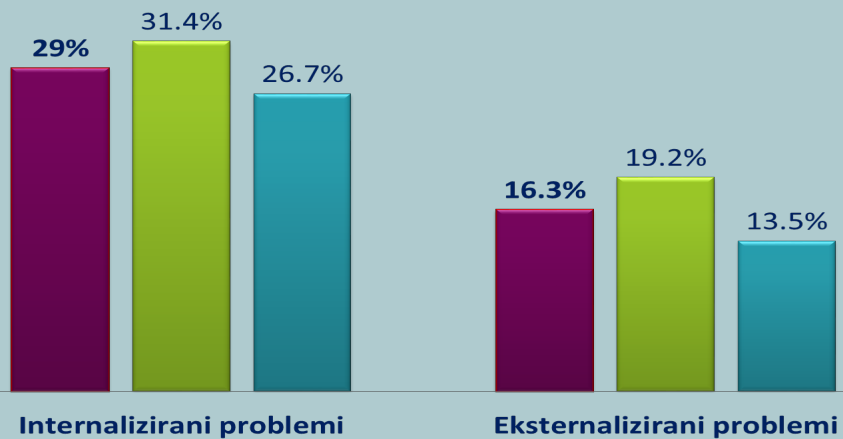
Vlada Brčko distrikta BiH
Odjel za obrazovanje

Šta nam poručuju djeca:

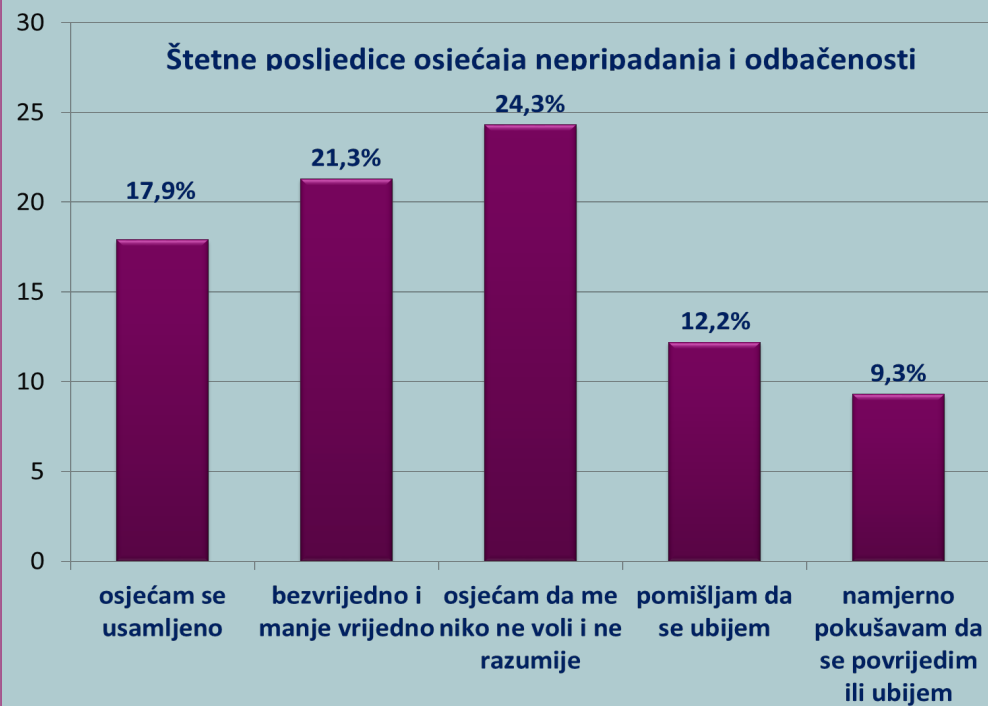

Prevalencija problema mentalnog zdravlja u djece-adolescenata (Badurina, 2013)

■ Ukupno ■ Dječaci ■ Djevojčice

Štetne posljedice osjećaja nepripadania i odbačenosti

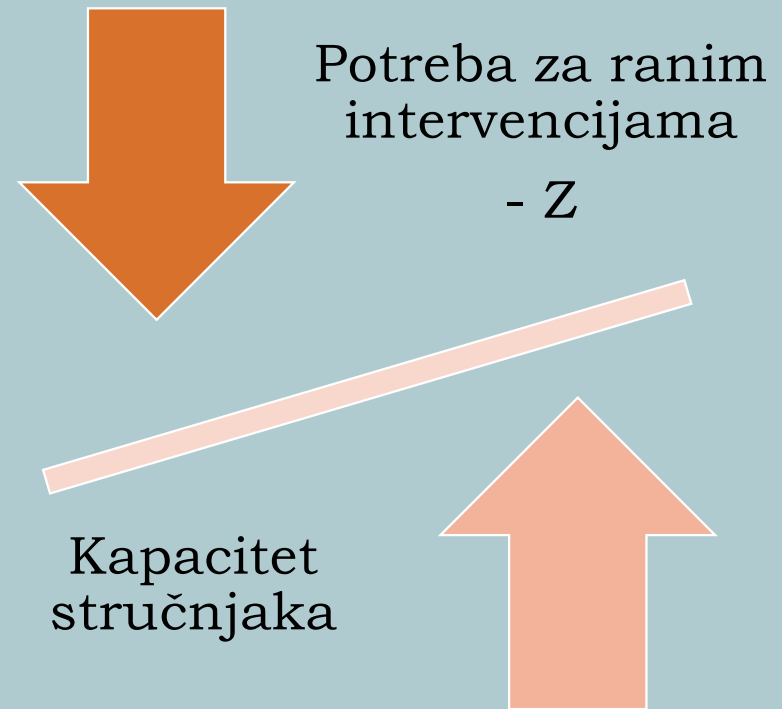

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

Dostupna istraživanja...

- Sprang G., Silman M. (2013) – studija provedena nakon H1N1 i SARS epidemija u Americi – **30% djece** koja su bila izolirana ili u karanteni zadovoljavalo kriterij za PTSP
- Horesh, D., Brown D.A (2020) – COVID-19 kriza uključuje brojne karakteristike koje se viđaju u masovnim traumatskim događajima – tijekom i nakon pandemije moguće očekivati porast simptomatologije iz kruga **postraumatskog stresa** (prema Buljan Flander, 2020)
- Istraživanja ukazuju na **pojačane razine** anksioznosti, strahova, poremećaja spavanja i pažnje, promjene apetita, tjelesne pritužbe, nemir, razdražljivost, separacijske teškoće...

Pandemija COVID-19 - opasna akumulacija rizičnih faktora

Fegert, J. M., Vitiello, B., Plener, P. L. i Clemens, V. (2020)., prema Buljan, Flander, G. (2020).

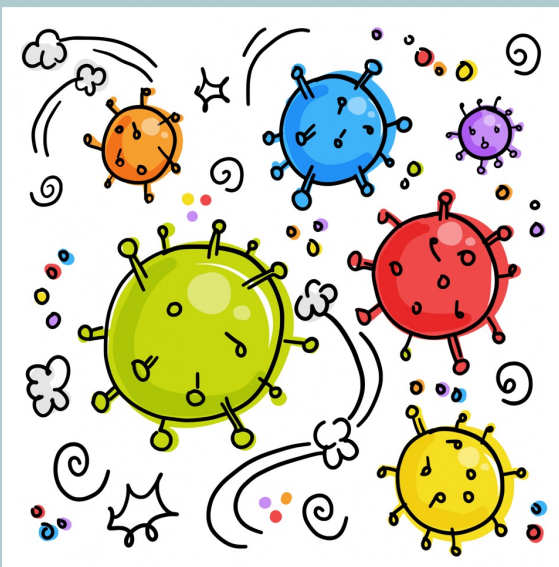

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

Proljeće 2020.

- Kako i na koji način da brzo i adekvatno djelujemo u situaciji koju je izazvao Corona virus i aktuelne zdravstvene mjere zaštite?

- Kako na mentalno zdravlje i kvalitetu života naše djece i mladih utiče sve što je novonastala situacija donijela?

MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES

IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

unicef
for every child

Funded by
the European Union

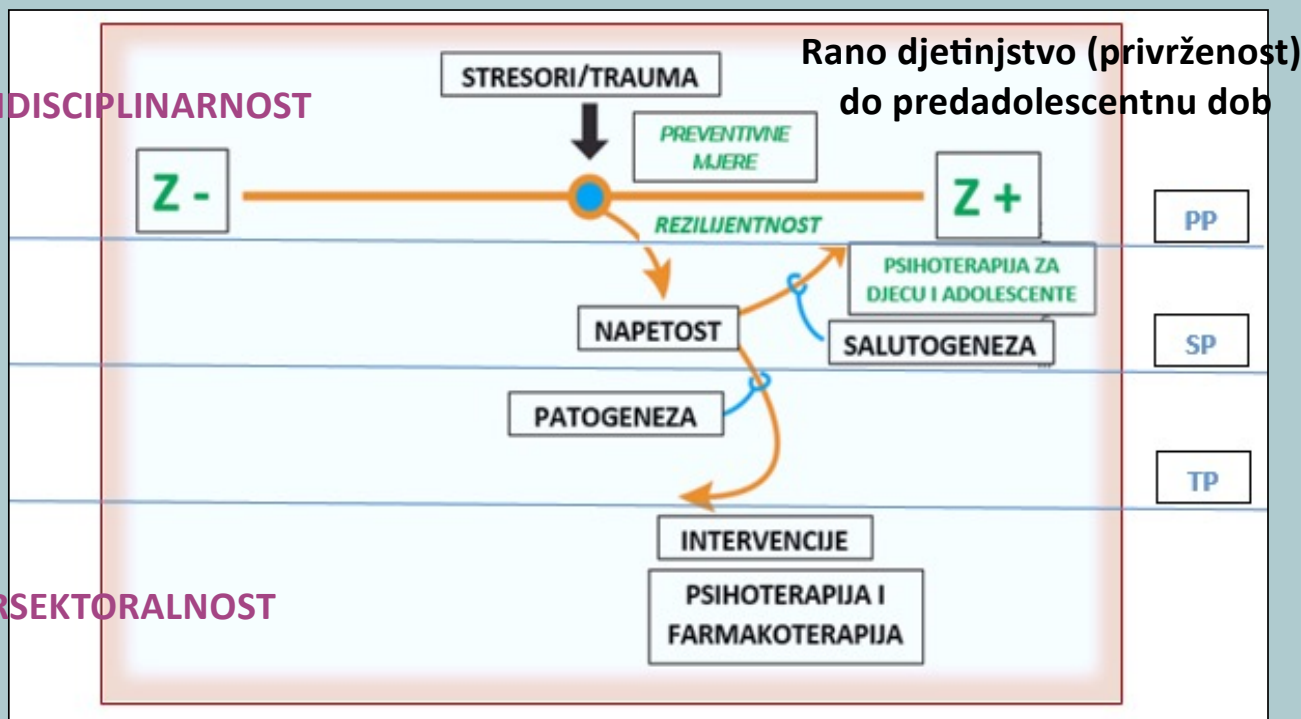

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

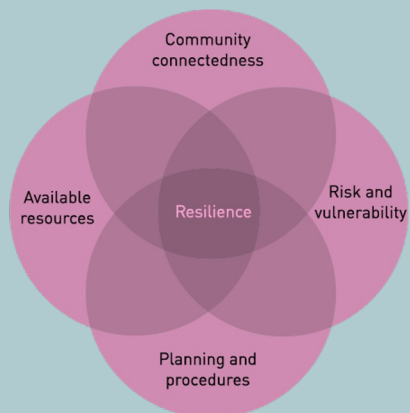
Programski okvir

Holistički-integrativni pristup

Preventivni programi „Zdravi razvoj”

Model preventivnih programa u zdravstvenom, socijalnom i odgojno-obrazovnom sektoru
 PP-Primarni preventivni program, SP-sekundarni preventivni program, TP-Tercijalni preventivni program (prilagođen prema modelu, Lindstrom, B., Eriksson, M., Wikstrom, P., 2014., prema Badurina 2016., Badurina 2020.)

MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

Funded by
the European Union

Konvencija o pravima djeteta

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

Podrška/održiv razvoj - CPPD

DRUŠTVENI SISTEM

Rezilijetna zajednica

Odgojno
obrazovne
institucija

Roditelji/
skrbnici

Zdravstvene
institucije:
Centri za
mentalno
zdravlje

Pravosuđe

Centri za
socijalni rad

NGO (lokalne i
međunarodne)

Kulturno-
sportski centri

Vjerske
institucije

MULTIDISCIPLINARNOST

INTERSEKTORALNOST

MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

Funded by
the European Union

**Rrezilijentnost je mnogo više od djetetove
lične sposobnosti da prevlada nevolje** (Ungar, 2020)

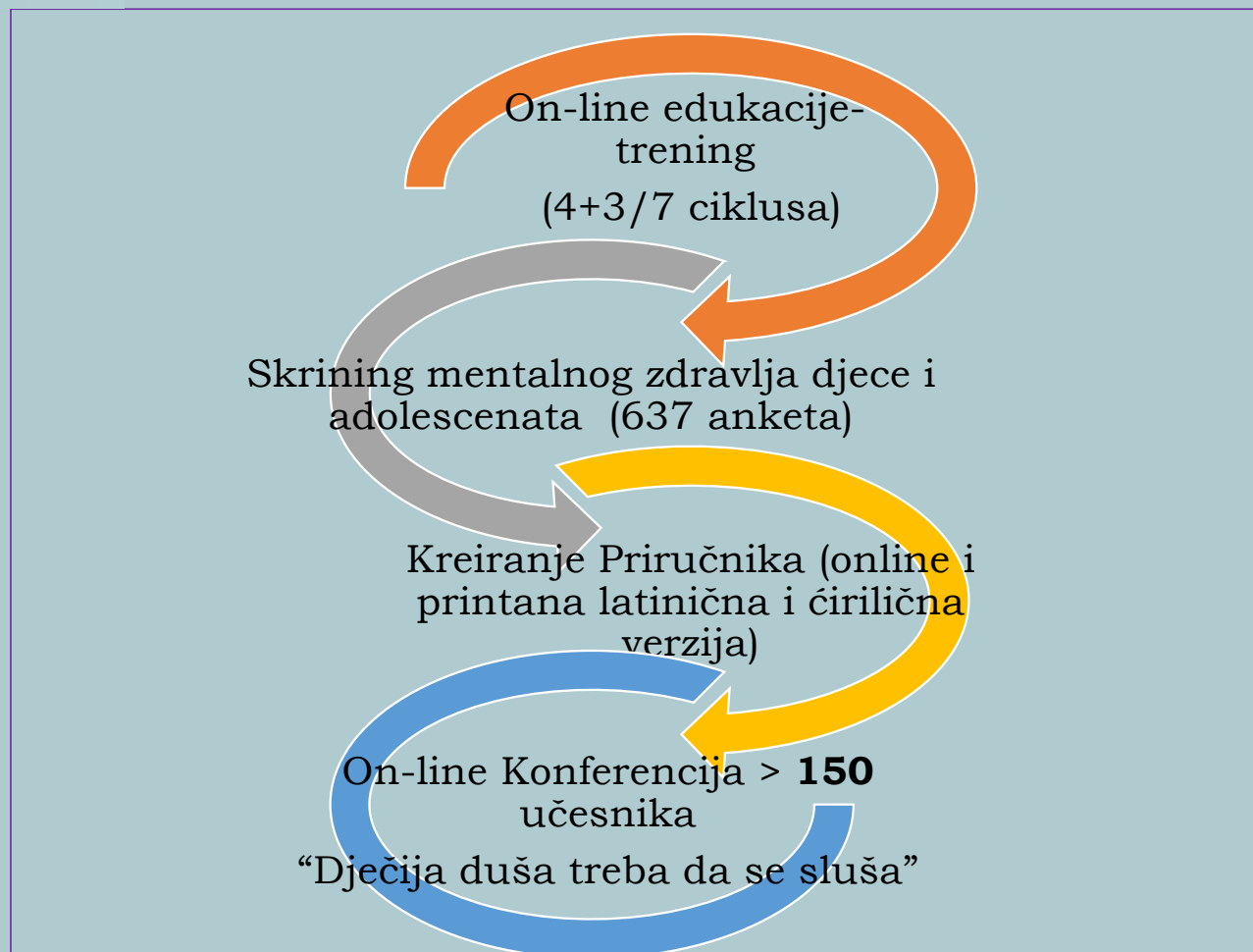

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

Dinamika projektnih aktivnosti: Ključni rezultati za 2022.

MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES

IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

unicef
for every child

Funded by
the European Union

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

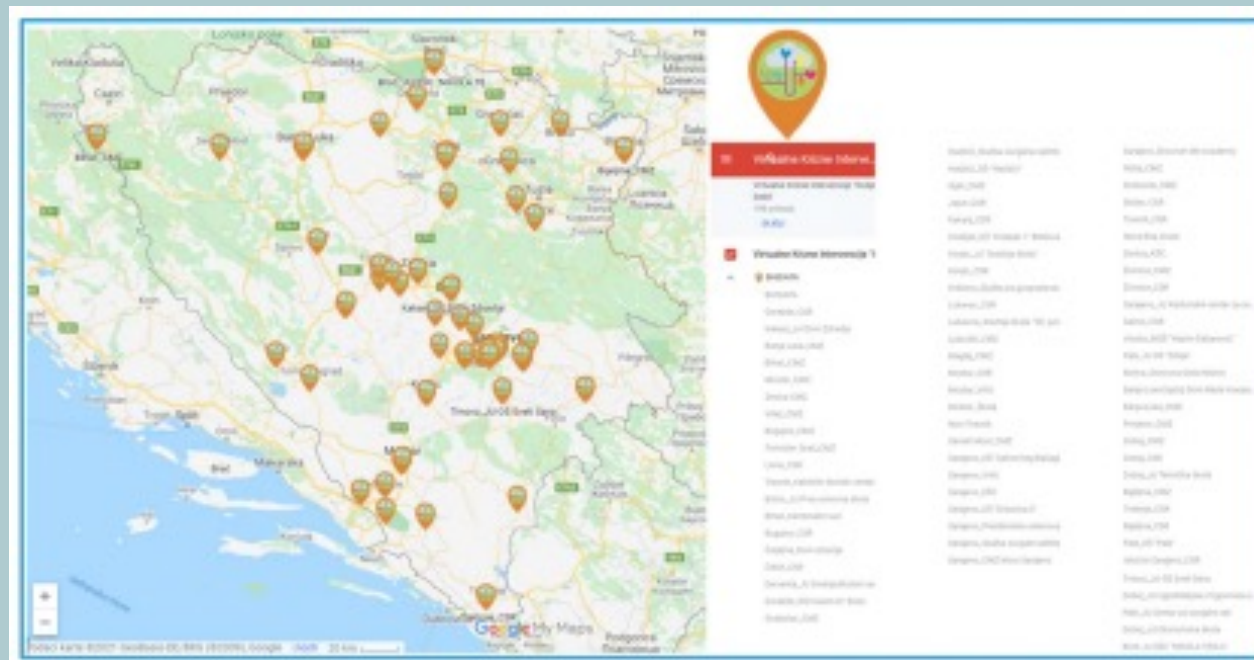
Ključni rezultati za 2022.

**40 Opština
u Bosni i
Hercegovini**

**28 u Federaciji
Bosne i
Hercegovine**

**11 u Republici
Srpskoj**

Brčko Distrikt

MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES

IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

Funded by
the European Union

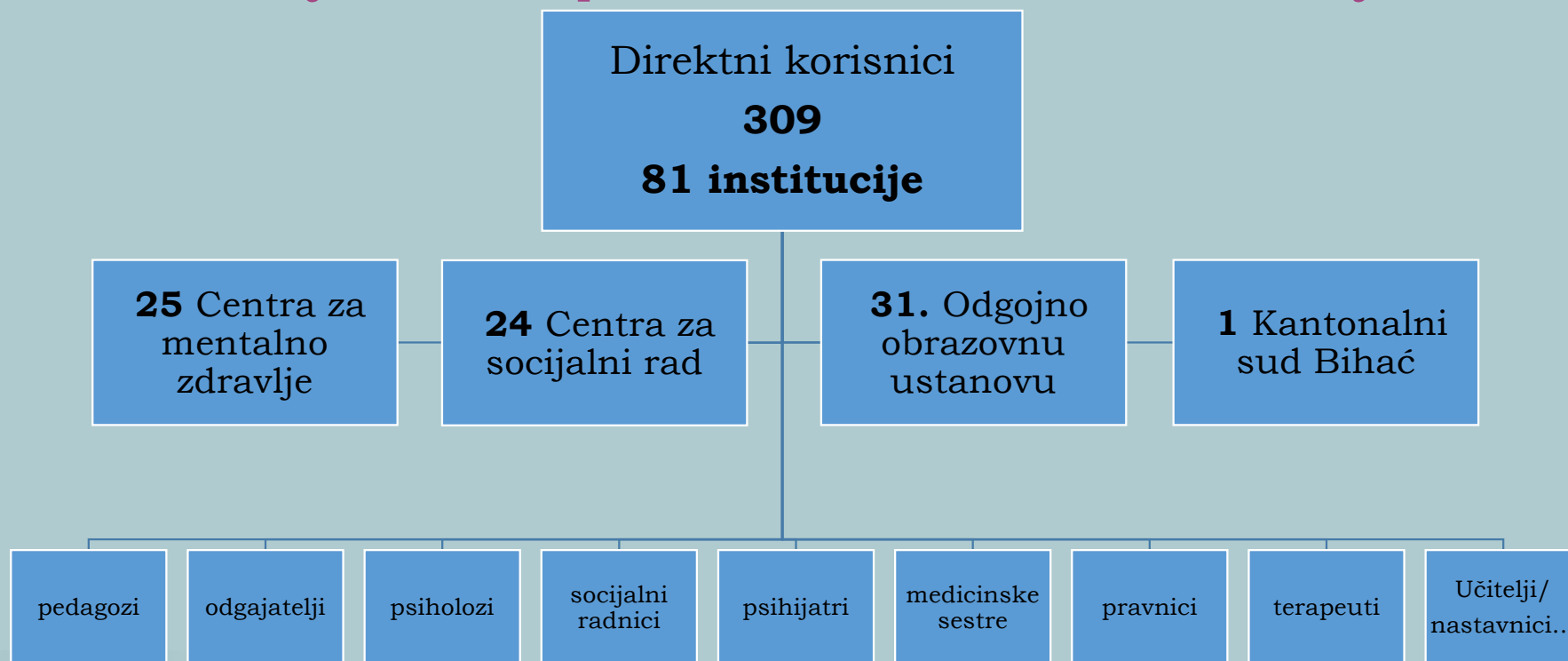
<https://bhidapa.ba/ovdje-i-sada/interdisciplinarna-mreza-strucnjaka/mapa/>

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

Ključni rezultati za 2022:

Značaj multidisciplinarnе i intersektoralne saradnje

MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

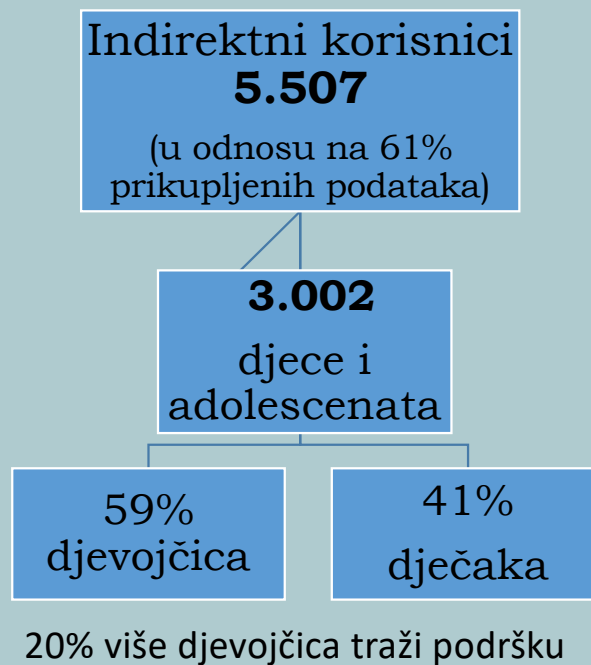
Cjelokupan program okupio **preko 300 stručnjaka** sa područja BiH, što je **82% više učesnika** u odnosu na cilj koji je **projektom predviđen**.

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

Ključni rezultati za 2022:

Značaj multidisciplinarnе i intersektoralne saradnje

MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES

IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

unicef
for every child

Funded by
the European Union

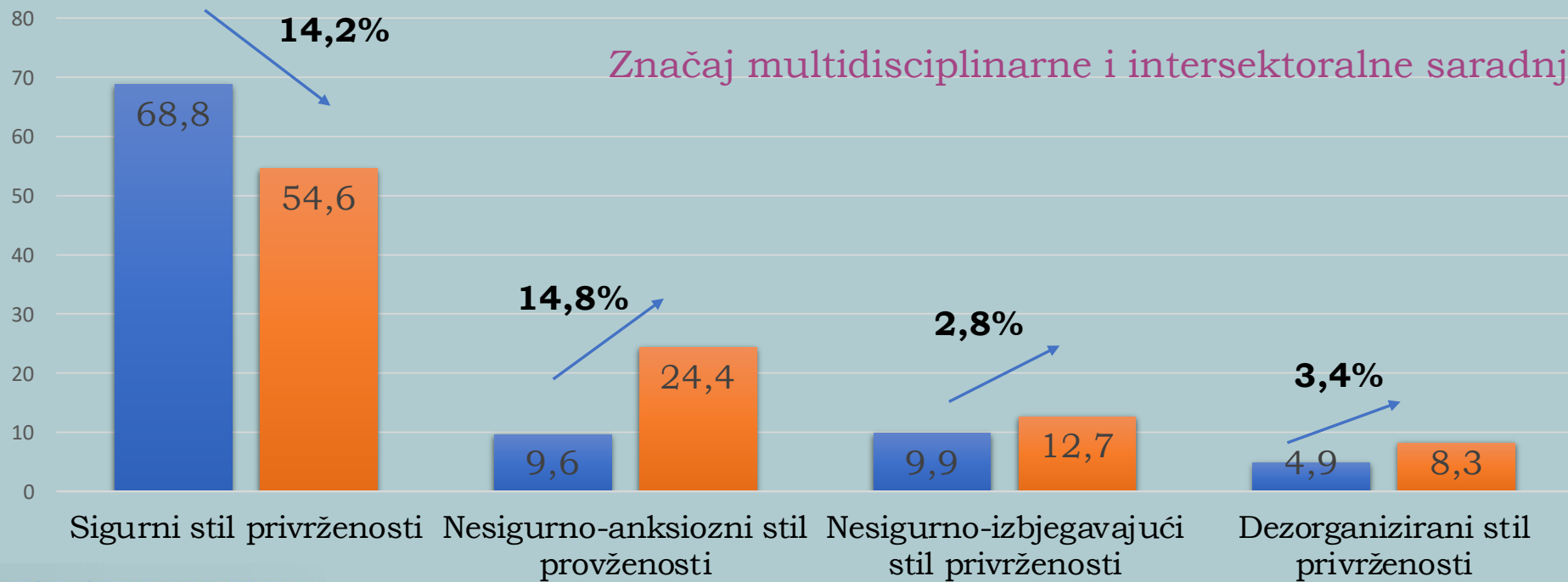

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

Ključni rezultati istraživanja odredinica zdravlja (Badurina, Hadžić, 2022.)

Značaj multidisciplinarne i intersektoralne saradnje

MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES

IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

■ 2016 ■ 2022

Sigurni stil privrženosti < 14,2% Nesigurni stil privrženosti > 21%

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

Ključni rezultati i izazovi:

1. **Nove situacije-krize** dovode do **novih izazova (Kriza kao izazov za rast i razvoj)**
2. **Važni su principi** intra i interpersonalnog **odnosa**, kroz koji dolazi i do **kvalitete odnosa sa djecom i mladima**
3. **Pristup djeci i mladima** ima svoje **specifičnosti vezane uz dob**, što zahtjeva **kontinuirane i specifične edukacije**
4. **Potrebno je modificirati pristupe** prema djeci i mladima koji imaju različite oblike neurorazvojnih odstupanje ili ozbiljne psihicke probleme kao i djece iz **ugroženih grupa** koji trebaju **veću podršku**.

MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES

IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

unicef
for every child

Funded by
the European Union

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

Ključni rezultati i izazovi:

5. Potrebno je **povećati svjesnost i aktivno djelovati u daljem jačanju multidisciplinarnе i intersektoralne saradnje;**

6. **Pandemija** i promijenjen način funkcionisanja porodica i društva rezultirao je **porastom (samo)destruktivnih oblika ponašanja**, te je neophodno razvijati **modele dobre prakse i reagovanja u zaštiti djece** u skladu sa Konvencijom o pravima djece;

7. **Neophodne su strategije preventivnih programa** usmjerenih na jačanje **odrednica zdravlja**, utemeljene na naučnom istraživanju i teoriji.

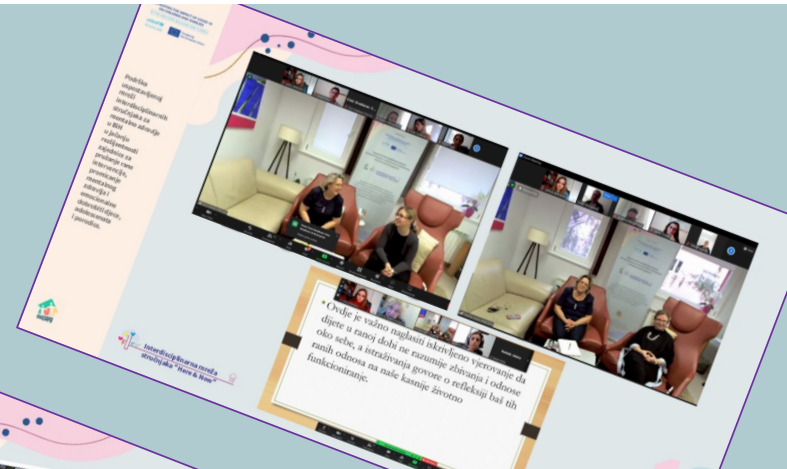
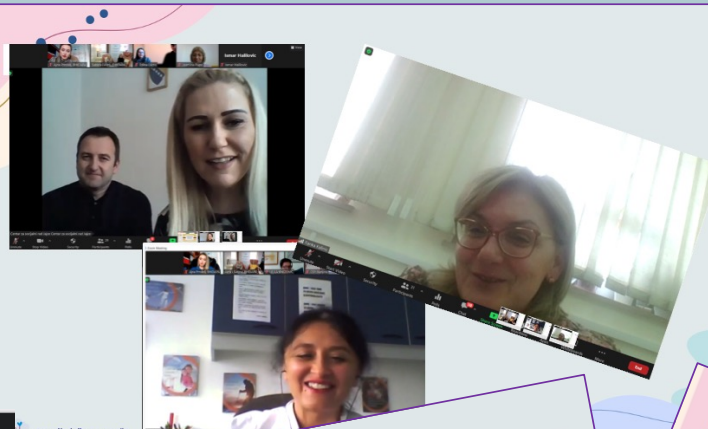
MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES

IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

unicef
for every child

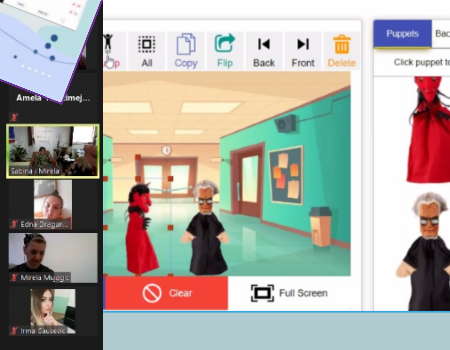
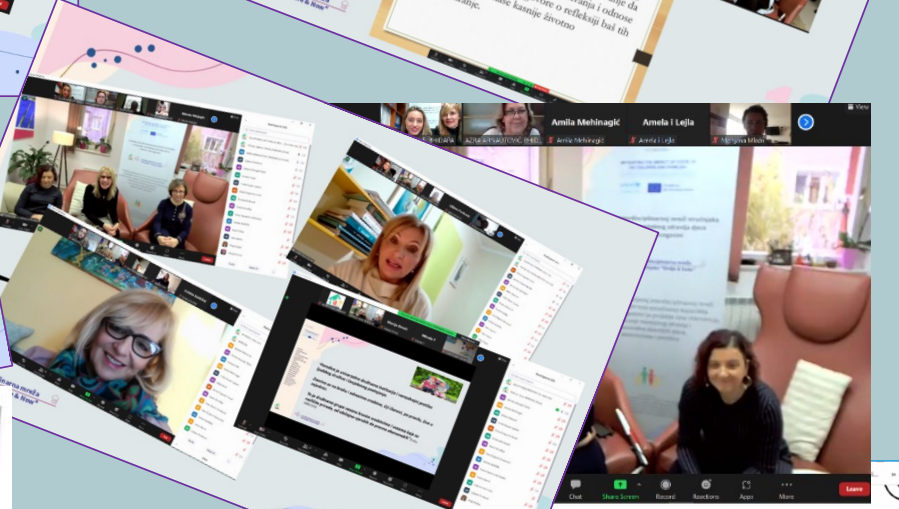
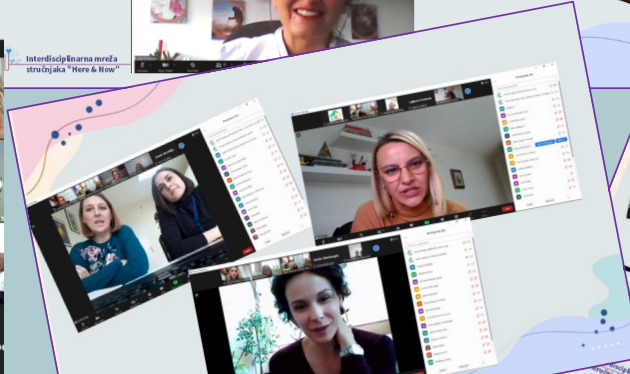
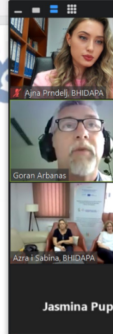

Funded by
the European Union

Razvoj identiteta (rodnog i seksualnog, između ostalih)

izv. prof. dr. sc. Goran Arbanas, dr. med., FECMS psihijatar, psihoterapeut, forenzički psihijatar grupni analitičar, seksualni terapeut
Klinika za psihijatriju Vrapče

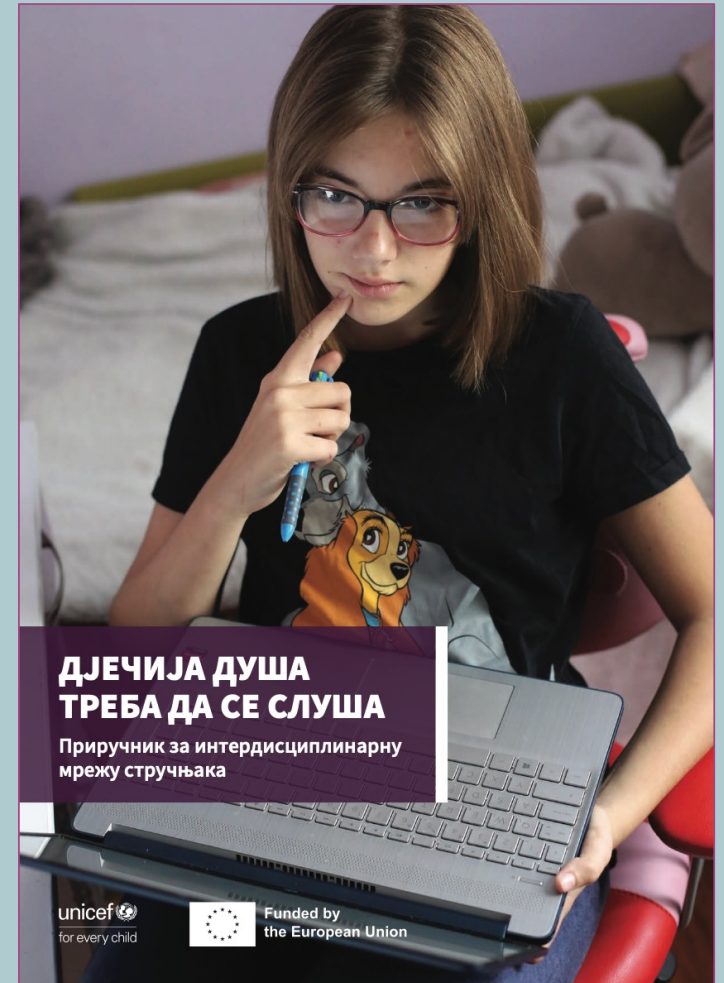

Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje & Sada"

Online priručnik : <https://bhidapa.ba/publikacije-2/>

MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES

IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

Funded by
the European Union

**MITIGATING THE IMPACT OF COVID-19
ON CHILDREN AND FAMILIES**

IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

unicef
for every child

Funded by
the European Union

**Interdisciplinarna mreža
stručnjaka "Ovdje i sada"**

Dječija duša treba da se sluša

Hvala na pažnji!

